

Euroopa
Komisjon

ÕIGUSRIIGI OLUKORDA KÄSITLEV ARUANNE 2020

September 2020

ELI ÕIGUSRIIGI KAITSMISE VAHENDID

ELI käsutuses on mitmeid vahendeid, millega tagada õigusriigi põhimõtete järgimine kõigis liikmesriikides. Paljudes liikmesriikides kehtivad kõrged õigusriigi standardid, kuid esineb ka olulisi probleeme, mis on liikmesriigiti erinevad. Õigusriigi põhimõttega seotud probleemid on erinevad ja erinevad on ka meie vahendid nendega toimetulemiseks. Igaüks neist on kohandatud konkreetse olukorra jaoks. Nende vahendite eesmärk on edendada õigusriigi põhimõtet, sellega seotud probleeme ära hoida või lahendada.

MIKS ON ÕIGUSRIIGI PÕHIMÕTE OLULINE?

Õigusriigi põhimõte on üks põhiväärtustest, millel Euroopa Liit rajaneb. See ei ole abstraktne mõiste. Õigusriik mõjutab otseselt iga kodaniku elu. See tähendab, et kõik ühiskonna liikmed, sealhulgas valitsused ja parlamendiliikmed, peavad ühtviisi seadust järgima ning on sõltumatute ja erapooletute kohtute järelevalve all.

MILLINE ON KOMISJONI ROLL?

Nagu Euroopa Kohus on kinnitanud, on Euroopa Komisjoni ülesanne tagada õigusriigi põhimõtte kui ELi aluslepingutes sätestatud põhiväärtuse austamine ning ELi õiguse, väärtuste ja põhimõtete järgimine.

ENNETUS JA EDENDAMINE

EUROOPA ÕIGUSRIIGI MEHHAANISM

Aastane tsükel, mille **keskmes on iga-aastane õigusriiki käsitlev aruanne**, millega edendatakse õigusriigi põhimõtte järgimist kõikides liikmesriikides ning ennetatakse probleemide teket või süvenemist.

ELI ÕIGUSEMÕISTMISE TULEMUSTABEL

Iga-aastane aruanne, mis sisaldab võrreldavaid andmeid liikmesriikide kohtusüsteemide sõltumatuse, kvaliteedi ja tõhususe kohta.

EUROOPA POOLAASTA

Iga-aastane protsess, mille tulemusena koostatakse majanduskasvu hoogustamiseks riigipõhised soovitused makromajanduslike ja struktuuriliste küsimuste, sealhulgas kohtusüsteemide ja korruptsioonivastase võitluse kohta.

KOOSTÖÖ- JA JÄLGIMISKORD

Eduaruanded ja korrapärane järelevalve Rumeenias ja Bulgaarias puuduste kõrvaldamiseks õigusreformide ja korruptsiooni valdkonnas ning Bulgaaria puhul ka kuritegevuse vastases võitluses.

KODANIKUÜHISKONNA, VÕRGUSTIKE JA PROJEKTIDE TOETAMINE

ELi rahastamisvahendid, teabekampaaniad ja edendustegevus, kaasa arvatud õiguslase koostöö võrgustike, meedia mitmekesisuse ja -vabaduse toetamine.

STRUKTUURIREFORMID

Tehniline ja rahaline toetus liikmesriikidele struktuurireformide läbiviimiseks.

REAGEERIMINE

RIKKUMISED

Tagatakse ELi õiguse korrektne kohaldamine ja järgimine liikmesriikides.

ELI LEPINGU ARTIKKEL 7

Lepingukohane vahend õigusriigi põhimõtte tõsise rikkumise lahendamiseks koos võimalike sanktsioonidega.

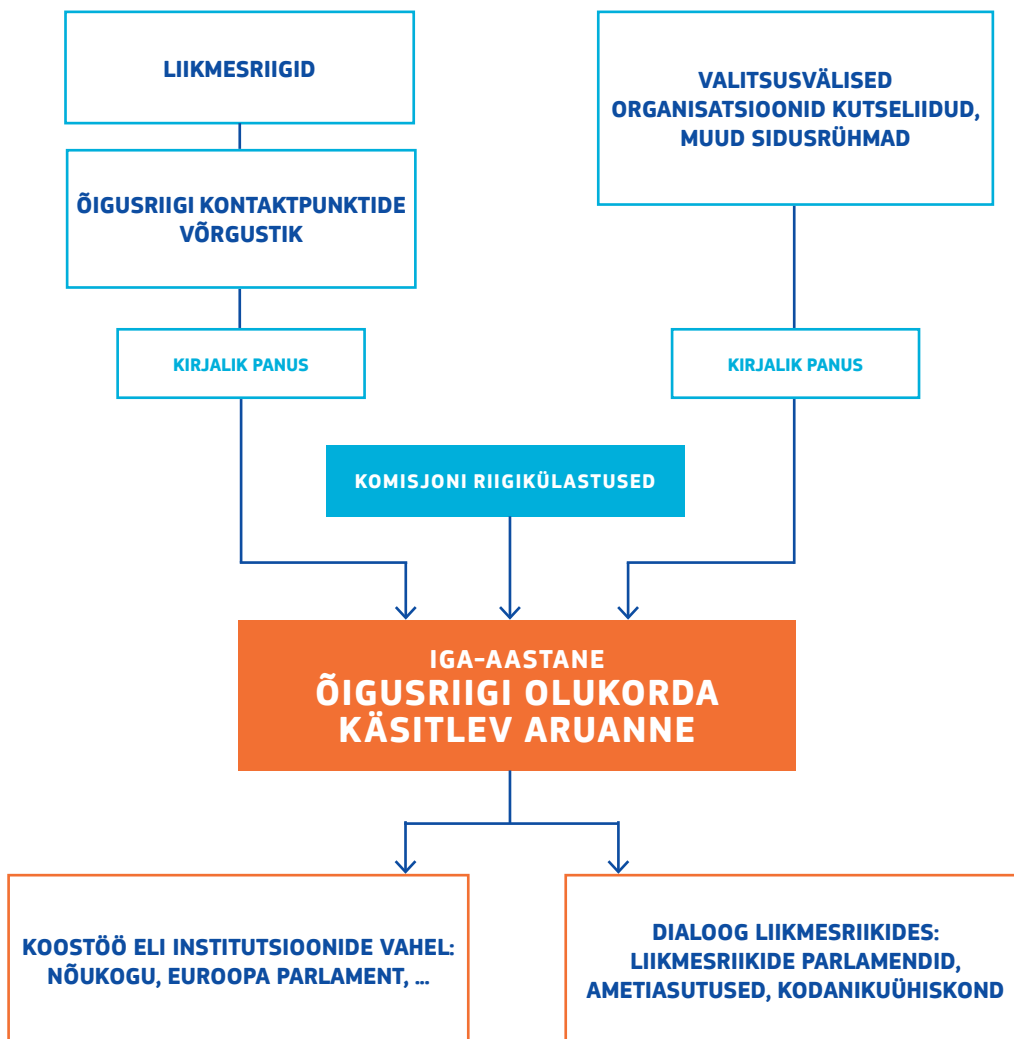
ÕIGUSRIIGI RAAMISTIK

Komisjoni poolt 2014. aasta märtsis vastu võetud varajase hoiatamise vahend, mis võimaldab liikmesriigiga peetava dialoogi kaudu tegeleda õigusriigi põhimõtet ähvardavate süsteemsete ohtudega, et ennetada probleemide süvenemist.

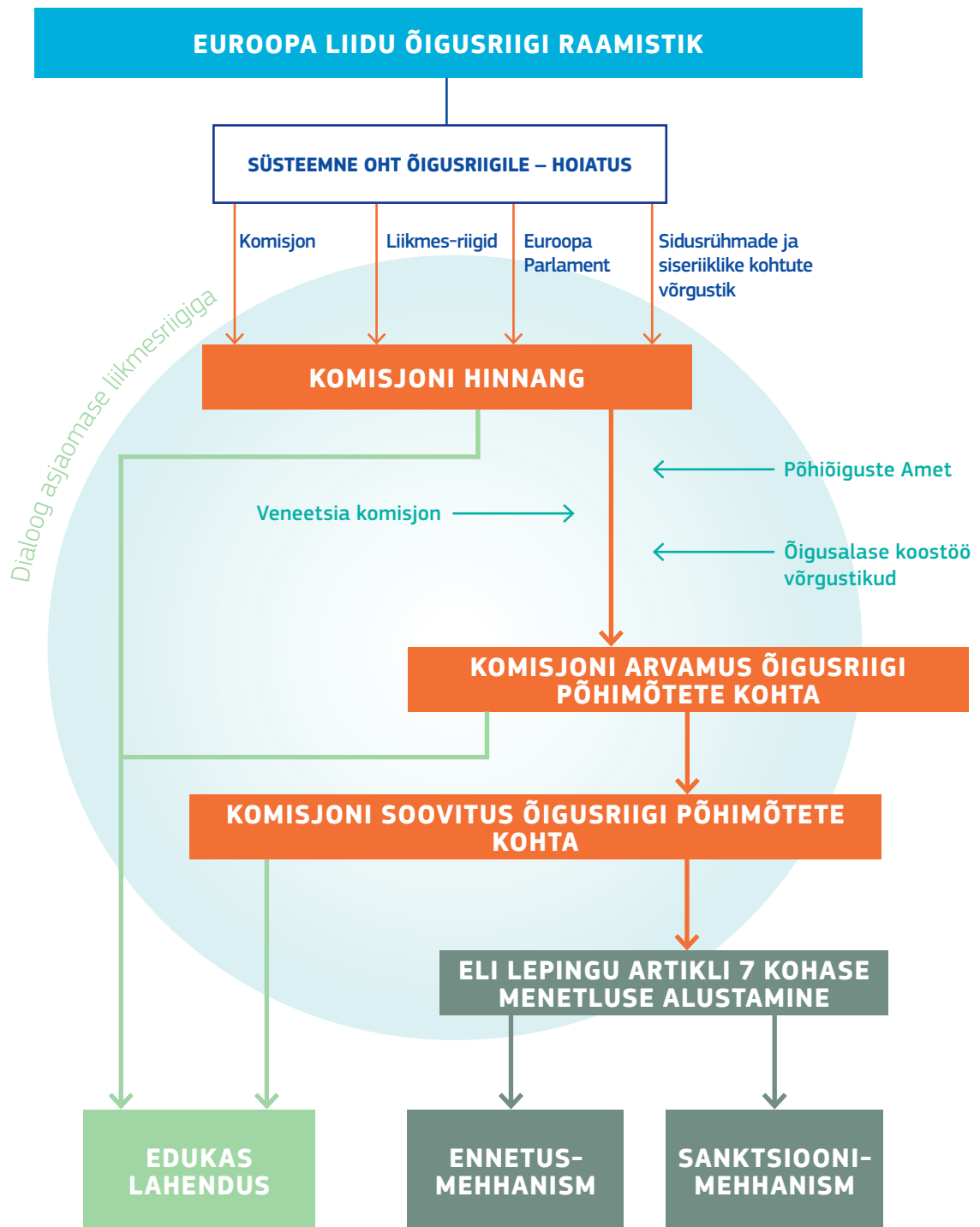
KAVANDATUD TINGIMUSLIKKUSE KORD ELI EELARVE KAITSMISEKS

Ettepaneku kohaselt seotakse õigusriigi põhimõtte järgimine ELi rahaliste vahenditega nii, et rikkumise korral saab peatada juurdepääsu ELi rahalistele vahenditele, seda vähendada või piirata.

EUROOPA ÕIGUSRIIGI MEHHAANISMI TOIMIMINE:

ÕIGUSRIIGI RAAMISTIKU TOIMIMINE:

ELI LEPINGU ARTIKLI 7 TOIMIMINE

Artikli 7 lõige 1. ENNETUSMEETMED

Tehakse kindlaks ilmne oht, et mõni liikmesriik rikub oluliselt ELi lepingu artiklis 2 osutatud väärtusi.

Põhjendatud ettepanek, mille esitavad:

1/3 liikmesriike

või

Euroopa Komisjon

või

Euroopa Parlament

(2/3 antud häälestest ehk liikmete häälteenamus)

Asjaomase liikmesriigi kuulamine nõukogus

Euroopa Parlamendi heakskiit

(2/3 antud häälestest ehk liikmete häälteenamus)

Nõukogu otsus, et teha kindlaks ilmne oht, et mõni liikmesriik rikub oluliselt ELi lepingu artiklis 2 osutatud väärtusi.

(4/5 häälteenamusega, v.a asjaomane liikmesriik)

Nõukogu võib anda soovitusi

(4/5 häälteenamusega, v.a asjaomane liikmesriik)

Artikli 7 lõigete 2 ja 3 kohane SANKTSIOONIMEHCHANISM

Tehakse kindlaks, et mõni liikmesriik rikub oluliselt ja jätkuvalt ELi lepingu artiklis 2 osutatud väärtusi

Ettepaneku artikli 7 lõike 2 kohta esitavad

1/3 liikmesriike

või

Euroopa Komisjon

Asjaomase ELi liikmesriigi esitatud märkused

Euroopa Parlamendi heakskiit

(2/3 antud häälestest ehk parlamendiliikmete enamus)

Euroopa nõukogu teeb järelduse olulise ja jätkuva rikkumise kohta (ÜHEHÄÄLNE otsus, v.a asjaomane liikmesriik)

ELi lepingu artikli 7 lõige 3. Teatavate õiguste peatamine

Nõukogu võib peatada liikmesriigi õigused, k.a hääleõiguse

Otsus tehakse kvalifitseeritud häälteenamusega, mis määratakse kindlaks järgmiselt:

- 72% liikmesriikidest, v.a asjaomane liikmesriik;
- ja hääletusel osalevate liikmesriikide osakaal ELi elanikkonnas on 65%.

Asjaomane ELi liikmesriik hääletusel ei osale.